

Een eeuw gereformeerde kerk Vleuten-De Meern 1894 - 1994 (3)

door *Clement van Dijk*

In 1994 herdacht de Gereformeerde Kerk van Vleuten-De Meern het honderdjarig bestaan. Ter gelegenheid daarvan heb ik op verzoek van de kerkeraad de geschiedenis van die kerk in de archieven opgezocht en op schrift gesteld. Het resultaat is in boekvorm uitgegeven en o.m. aangeboden aan de Historische Vereniging hier terplaatse. Het bestuur van de Historische Vereniging heeft mij gevraagd een verkorte versie te willen samenstellen. Het eerste deel daarvan werd opgenomen in het tijdschrift van december 1995; het tweede deel in maart 1996. Nu dus deel 3. Het beschrijft de waarschijnlijk meest dramatische gebeurtenis, halverwege de honderd jaren; de vrijmaking van 1944.

De vrijmaking van Vleuten-De Meern

Hij had in Kampen aan de voeten van professor Klaas Schilder gezeten; een leerling en volgeling van deze hoogleraar was Gerben Reijenga, die, zoals we al eerder hebben gezien in 1940 naar de Gereformeerde Kerk van Vleuten-De Meern werd beroepen en dit beroep aannam. Ons vroegere gemeentelid Adriaan M. Buitink vertelt in zijn scriptie over de vrijmaking in onze gemeente zelfs dat hij vaak bij Schilder over de vloer kwam. Dat hij door deze dus behoorlijk beïnvloed werd over diens ideeën aangaande de verbondsleer kan ons dan niet meer verwonderen. Of de kerkeraad van Vleuten-De Meern daar weet van had valt te betwijfelen.

Uit de door ons geraadpleegde archiefstukken weten we dat voor de eerste maal in een gemeentevergadering op 10 februari 1944 door broeder C. R. de Kogel gevraagd wordt of het ook nodig is dat onze gemeente wordt ingelicht over „de meningsverschillen in de gereformeerde kerken”. De praeses, dominee Reijenga dus, zegt dat de nuttigheid en noodzakelijkheid daarvan niet wordt ingezien en zegt tevens dat de kerkeraad in deze dingen nog geen definitieve beslissing heeft genomen.

Nog geen twee maanden later, 3 april, schrijft de oud-scriba C. van Vliet de kerkeraad over de wenselijkheid dat bekend wordt wat de houding van de kerkeraad is inzake de handelingen van de Synode van Utrecht 1943-1944. Er is dan ook reeds een brief van de Generale Synode ingekomen over de schorsing van professor dr. K. Schilder. In een buitengewone kerkeradsvergadering op 11 april spreekt de kerkeraad uit dat de kerkelijke ontwikkeling met bezwaard hart tegemoet wordt gezien. In de loop van diezelfde maand komen er bij de kerkeraad stukken binnen betreffende bezwaren tegen de schorsing;

deze worden in de kerkeradsvergadering van 1 mei onder de kerkeradsleden ter lezing in roulatie gegeven.

Nog weer een maand later ligt er bij de kerkeraden een brief van professor Schilder, waarin deze zich verantwoordt ten aanzien van het schorsingsbesluit; hij voelt zich ten onrechte beschuldigd als scheurmaker.

Op zondag 23 juli 1944 wordt, zoals in veel kerken, in de avonddienst door dominee Reijenga een catechismus-predikatie gehouden.

Aan de orde van behandeling is Zondag 27 van de Heidelbergse Catechismus over de kinderdoop. In zijn preek heeft ds. Reijenga klaar en duidelijk de Synodeleeruitspraken betreffende wedergeboorte, genade-verbond, doop en zelfonderzoek, als niet naar het Woord des Heeren, afgewezen en de schriftuurlijke juistheid beleden van vraag en antwoord 74 van die catechismus.

Na afloop van de dienst bleek onder de kerkgangers grote beroering te leven over de preek van Reijenga. Hierop kwamen dan ook bezwaarschriften binnen bij de kerkeraad van de gemeenteleden C. R. de Kogel en G. van der Wel.

We vatten de brief van De Kogel kort samen. Door dominee Reijenga wordt de laatste tijd steeds uiting gegeven van zijn bezwaren tegen de handelingen en enkele leeruitspraken van de Generale Synode van onze Gereformeerde Kerken.

In het bijzonder is dit tot uitdrukking gekomen in zijn avondpredikatie van 23 juli, waarin hij met grote beslistheid de uitspraak van de synode van 1905 en opnieuw bevestigd door de synode van dit jaar, t.a.v. de wedergeboorte.

Met nadruk is door hem in deze predikatie gezegd dat wij de jonge kinderen niet door de doop als wedergeboren mogen beschouwen, maar dat de doop alleen een „aanbod van genade” is en deze genade zeker wordt geschonken indien deze

in geloof wordt aangenomen. Deze leeropvatting is in strijd met de synode-uitspraken. De Kogel vraagt dan de kerkeraad om dominee Reijenga aan de synode voor schorsing uit zijn ambt voor te dragen.

Van der Wel wijst in zijn brief van 30 juli 1944 met name op de gevaren voor de eenheid in de kerk; „Ik voor mij acht dit een zeer groot gevaar voor de eenheid van onze kerk, bovendien onwettig tegenover de Synode en in strijd met haar gezag”. Hij wijst tevens op het gevaar van catechisatie aan de kinderen door ds. Reijenga.

Op zondag 13 augustus 1944 preekte ds. Reijenga over „de kerkelijke tucht naar al haar delen”, zondag 31 van de catechismus. Hierin bestreed hij zeer fel de synodale handelingen inzake de schorsing van Prof. Schilder en Prof. Greijdanus. Deze preek bracht de gemoederen nog meer in beweging. Een derde bezwaarschrift, van Cees van Vliet, kwam binnen. Op de kerkeradsvergadering van 31 augustus werden de bezwaarschriften van De Kogel en Van der Wel voorgelezen. Er zou een nadere studie volgen, gezien de verstrekkende betekenis van de bezwaarschriften.

Op de volgende kerkeradsvergadering van maandag 4 september zou het bezwaarschrift van Van Vliet behandeld worden. Dominee Reijenga diende op deze avond echter zelf een uitgebreid bezwaarschrift in. Alleen zijn stuk werd behandeld. Reijenga richtte zich tot de kerkeraad, op dat moment bestaande uit: G. Reijenga, predikant, praeses Abel Huizenga, tuinder, scriba Jan de Wit, controleur zuivelfabriek, ouderling Jan de Jager, adjudant bij het leger, ouderling Hendrik Jan Jonker, tuinder, diaken Dirk van Rooijen, tuinder, diaken Gijs de Rooij, boer, diaken.

De dominee had bezwaren van zowel kerkrechtelijke- als dogmatische aard. Zijn brief bestond uit liefst vijf kantjes. In deze brief ontwikkelde hij zijn bezwaren tegen de „zelfcontinuatie van de Generale Synode”, tegen de afzetting van Schilder en Greijdanus en tegen de leeruitspraken inzake de wedergeboorte.

Reijenga besluit zijn schrijven als volgt: „Dergelijke en nogmeer bezwaren, Broeders, zijn voor mij van dien aard dat ik U er van in kennis moest stellen, aangezien ik niet beloven kan op grond van Schrift en Belijdenis en kerkorde niets daartegen in te zullen leren, ja, ik zelfs het verderfelijke van de besluiten der Synode zo ernstig zie, dat ik daar met alle macht tegen in moet gaan om des Heeren en des gewetens wil”. Reijenga waarschuwt de kerkeraad tegen „insluipende ketterij en insluipende hiërarchie” en roept de kerkeraadsliden op tot verzet ertegen. Zijn daartoe ingediende motie luidde:

„De kerkeraad der Geref. Kerk te Vleuten-De Meern, zich er van bewust, dat hem de regeermacht over de kerk van Vleuten-De Meern door Christus is toevertrouwd en hij deswege immer aan Christus, den koning der kerk verantwoording schuldig is, gezien hebbende, hoe in de laatste tijd in onze kerken een streven merkbaar is en zich verwerkelijk om die regeermacht te leggen in handen van meerdere vergaderingen - die niet meerder zijn, dan alleen in aantal kerken afgevaardigd, - en dit scherp ziende uitkomen in de handelingen van de laatste Synode; bespeurende hoe bovendien de consciëntie geweld wordt aangedaan, door te binden, waar God in de hemel niet bind door Zijn Woord, spreekt uit, dat zij de uitspraken der huidige Synode, en van de vorige, kerkrechtelijk en dogmatisch, betreffende Prof. dr. K. Schilder en Prof. dr. S. Greijdanus en de veronderstelde wedergeboorte niet voor haar rekening kan nemen en dienaangaande elke verantwoordelijkheid van zich schuift en vermaant de kerken om zich geen juk op te laten leggen, dan het juk van Christus en roept de Synode ernstig op zich te bekeren van haar eigenwillige weg en weer terug te keren tot de gehoorzaamheid van Christus en Zijn Woord. En besluit hiervan kennis te geven aan de kerken en aan de Synode”.

De conclusies van het bezwaarschrift werden met vijf tegen twee stemmen aangenomen. De leden de Jager en de Rooij gingen niet met de meerderheid van de kerkeraad mee. Daarop belegde de kerkeraad, op 7 september, een ledenvergadering voor lidmaten en alle doopleden, ouder dan achttien jaar.

Het is niet onbelangrijk dat we vermelden dat in de verslaglegging van deze bewogen vergadering aan het einde wordt genoteerd dat de bespreking in broederlijke sfeer is gevoerd.

Hieronder treft u beide kerkeraadsliden aan die niet de verantwoordelijkheid voor de gemeente wilden nemen in deze uiterst netelige kwestie.

Jan de Jager
geboren 11 dec. 1881 te Voorschoten
overleden 8 juli 1966 te Utrecht

Gijsbert de Rooij
geboren 26 maart 1898 te Vleuten
overleden 15 april 1992 te Utrecht

Aansluitend op de ledenvergadering zal op 8 september een buitengewone kerkeraadvergadering worden gehouden; De Jager en De Rooij zullen dan nog mee-

werken aan de afhandeling van lopende zaken en naar we moeten aannemen daaraan zullen aftreden; maar dat zou anders lopen

Ondertussen blijft Reijenga De Jager en De Rooij onder druk zetten om mee te gaan met de meerderheid van de kerkeraad; nog in de middag van zondag 17 september kwam hij bij De Rooij en haalde hem bij zijn koeien vandaan onder melkenstijd, terwijl een enorme luchtvloot van de geallieerden over Midden-Nederland vloog; de slag om Arnhem begon. Maar zowel De Rooij als De Jager wilden, hoewel ze de opvattingen van Reijenga niet zonder meer afwezen, niet meewerken aan een scheuring.

Intermezzo

Bovenstaande kwesties speelden in de eindfase van de Tweede Wereldoorlog. We willen niet nalaten de samenloop hiervan met een buitengewoon markante situatie in het dagelijkse leven te laten zien. Een bijzonder goede beschrijving daarvan is opgenomen in „Geschiedenis van de lage landen” van meesterverteller Jaap ter Haar.

De bevrijdende invasie op het vaste land van Europa is op 6 juni 1944 in Normandië begonnen; op 3 september om 4 uur in de middag wordt Brussel binnen getrokken door troepen van maarschalk Montgomery; Britten, Canadezen, Belgen, Polen en Nederlanders.

„Zij komen !”

Een ontstuijgende golf van enthousiasme spoelt over Nederland heen. „Gij weet, dat de bevrijder voor de deur staat”, meldt Radio Oranje. „Prins Bernhard is tot opperbevelhebber van alle Nederlandse strijdkrachten benoemd!” Onder zijn commando vallen nu ook alle groeperingen van het verzet. Te veel vertrouwend op allerlei berichten, die in Londen de ronde doen, komt op maandag 4 september de wakkere, strijdbare minister Gerbrandy voor de microfoon:

„Nu de geallieerde legers in hun onweerstaanbare opmars de Nederlandse grens overschreden hebben ..” Op dat nieuws staakt zelfs de BBC haar Engelse uitzendingen en zendt spontaan het Wilhelmus uit. Nog later volgt het bericht: „Breda is bevrijd !” In de roes van vreugdevolle opwinding breekt de ‘Dolle Dinsdag’ aan:

Nederland, dinsdag 5 september 1944: Niet een paniek uit angst, maar een paniek uit bevrijdende blijdschap zwiept over Nederland heen. „Ze komen !” roepen opgetogen mensen na de overtrokken

Koster Jan Wiegerts

Zaterdagavond 9 september 1944

*Nederl. over
Uproer bij het kerkeraad betreffende bevestiging van de kerkeraad op
Zaterdag 9 Sept., 's avonds aan de pastorie.*

*Op zaterdag avond (9 Sept.) vergaderde de kerkeraad ziedsom en wel in de pasto-
rie om de beraadslagen wat ze zal doen indien de samenkomst der gemeente
in het kerkgebouw werd onmogelijk gemaakt (n.l. op zondag 10 Sept.), door de broe-
ders die in de gemeente een onwettige actie voeren tegen den Kerkeraad.*

*Aan de pastorie is een schrijven binnengekomen van de br. J. de Jager en G. de
Kroeg, waarin eerst medegedeeld, dat op zondag 10 Sept. een samenkomst
werd gehouden, waarin in de diens des woords een voorstel de A. behouden
van den Dolder. Het verband hierna heeft de kerkeraad om als gewoone te
kerken in het kerkgebouw, omreden dat het deel dat een onwettige actie voert
tegen de wettige kerkeraad, zij geen recht heeft op het kerkgebouw, daar
bleef alleen de wettige kerkeraad deze rechten te behouden.*

*Moest hij (de kerkeraad, n.l.) echter in zijn arbeid beneidlijch
worden dan zal hij toch hooft hooft zien te verkrijgen het het
kerkgebouw, om een vernamend woord te richten tot het
deel der gemeente, dat gehoor geeft aan de oproep van de br.*

Dienzelfden Zaterdagavond, zijn aan de pastorie, de twee ambtsdragers die de Kerkeraad waren uitgegaan met Ds. A. Schouten aangekomen, welke toen een onderhoud met den predikant alleen wenschten.

Aan Ds. Schouten is dit niet toegestaan, de 2 broeders tezamen wenschten toen ook niet binnen te gaan. Later op dien avond werd bij Ds. Reijenga een brief bezorgd, ondertekend door den Raad der Geref. Kerk te Vleuten-De Meern en voorzien van de handtekening van de 2 bovenbedoelde broeders, met zakelijk dezen inhoud: „In gehoorzaamheid aan onzen ambtelijke roeping vergaderen wij morgen, de Geref. Kerk van Vleuten-De Meern in eigen Kerkgebouw in de bediening des Woords, waarin Ds. A. Schouten ons zal voorgaan. We vertrouwen dat U daarmee rekenen zult”. Dit schrijven moest toen voor kennisgeving aangenomen worden, want bespreking met den Kerkeraad was uitgesloten!

Des Zondags 10 september begaf de kerkeraad zich naar het kerkgebouw. De deur der consistorie was gesloten. Door de kerkeraad verschaft de kerkeraad zich toegang tot de kerk. Op de kansel bevond zich Ds. A. Schouten reeds. De broeders J. de Jager en G. de Rooij Jr. hadden reeds hun plaats ingenomen in de kerkeraadbanken. Het was echter nog 10 minuten voor den aanvang van de dienst

Hierop heeft de praeses Ds. G. Reijenga namens den kerkeraad het volgende de gemeente voorgelezen: „De kerkeraad der Geref. kerk van Vleuten-De Meern constateert hier een wederrechtelijk optreden van leden der gemeente tegen het gezag van Christus. Hij bestraft in naam van Christus deze leden en vermaant tot berouw en bekeering; Daar zij daden van geweld dreigen te plegen wijken wij uit

ten aan te brengen of te doen aanbrengen aan de deuren van het kerkgebouw om alzo zeker te zijn van het bezit van het kerkgebouw. De kerkeraad deinst terug voor daden van geweld!

In de (synodale) kerkdienst van die denkwaardige tiende september werden de in de ledenvergadering van 9 september gekozen ambtsdragers C. van Vliet en G. van Woudenberg (broer van de hiervoor genoemde Gerardus), bevestigd door dominee Schouten.

Over het verdere verloop der dingen zullen we ons nu wat beperken en soms met samenvattende aantekeningen volstaan. We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat er aan beide zijden aanvankelijk sprake was van een zekere angst voor het uit de hand lopen en onherstelbare van de zaak.

Over en weer werden er pogingen ondernomen op kerkeraadniveau met elkaar in gesprek te geraken. Toch bleek het niet mogelijk het daarvoor gewenste klimaat te scheppen. Ook niet - misschien moeten we zeggen, zeker niet - met het voorstel van de synodalen van 15 september om dominee Reijenga met vakantie te laten gaan en dan zonder hem een samenspreking te houden.

Er werden ook door beide kerkeraden ledenvergaderingen belegd om enerzijds tot verklaring der feiten te komen en anderzijds beantwoording van levende vragen mogelijk te maken. Maar zeker ook om zoveel mogelijk leden aan zich te binden.

De classis benoemde 20 september de predikanten A. Schouten (Den Dolder) en G. van der Zanden (De Bilt) tot „Deputaten voor zwaarigheden in de Gereformeerde Kerk van Vleuten-De Meern”.

Deze bleken evenmin in staat het tij te keren en schreven 4 oktober aan de bezwaarden: „Het doet ons innig leed, u te moeten melden, dat we tot geen andere slotsom kunnen komen, dan vast te stellen, dat door u allen met woord en daad het Verband met de Gereformeerde Kerken verbroken is”. De veronderstelde daadwerkelijke verbreking was niet juist; er had zich nog niemand „onttrokken”.

Op 16 oktober wendt de synodale kerkeraad zich tot de leden met een overzicht van de gebeurtenissen; zij wilden ook daarmee „voorkomen dat de gansche gemeente aan het verband der Gereformeerde Kerken onttrokken zou worden”. Er komt een heel uitvoerige reactie van de vier bezwaarde leken-ambtsdragers aan de „zich noemende Raad der Gereformeerde Kerk van Vleuten-De Meern”, gedateerd 30 november 1944; daar is dus wel even over nagedacht en gesproken. Maar een opening komt er niet.

onder protest, met het volle besef en handhaving van het recht onzerzijds. Wij verzoeken de getrouwe leden der gemeente hun wettige kerkeraad te volgen”.

Een groot deel der gemeente volgde toen de kerkeraad, velen vooral uit frustratie over de in hun ogen harde behandeling van Ds. Reijenga, en mede door de als demonstratief ervaren aanwezigheid van Ds. Schouten. Men ging naar de stal van Gerardus van Woudenberg aan de Alendorperweg waar de dienst werd gehouden.

Omdat dominee Reijenga en de andere hem volgende ambtsdragers van de te verwachten gang van zaken tevoren (zaterdagavond) op de hoogte waren, was de stal van Van Woudenberg reeds zo goed mogelijk voor de dienst ingericht. Vermeld dient nog te worden, dat de kerkeraad niet is ingegaan op de adviezen van Mr. A. Groen uit Utrecht om nieuwe slo-

Buitink schrijft dat op 9 januari 1945 de ledentallen als volgt waren:

	Syn. Geref.	Bezwaard	Totaal
doopleden	95	63	158
belijdende leden	99	65	164
Totaal	194	128	322

Er is veel schade; niet in het minst in de onderlinge relaties van mensen. Niet alleen gaat de scheuring dwars door verhoudingen van vrienden en kennissen; ook in veel gevallen dwars door families heen, en daar waren heel schrijnende gevallen bij. In al deze gevallen verdwijnt de gemeenschappelijke noemer van kerk en geloof, er kan onderling vrijwel niet meer over gesproken worden op straffe van volstreekte vervreemding. Alleen wanneer deze onderwerpen worden vermeden worden de verhoudingen niet volledig verstoord.

Konflikt om de kerkgoederen

Het materiele resultaat van de scheuring was dus dat de synodalen over het kerkgebouw en de overige kerkelijke goederen bleven beschikken, maar zonder predikant zaten. De vrijgemaakten hadden de predikant maar beschikten niet over een plaats van samenkomst; zij hielden hun diensten in het Verenigingsgebouw van de Hervormden in De Meern. De kerkeradsvergaderingen van de vrijgemaakten werden voortaan bij dominee Reijenga aan huis gehouden aan de Utrechtseweg; voor de eerste maal op 2 oktober 1944. In die vergadering werden o.m. alle notulen vanaf 9 september tot 2 oktober, in een blok geschreven, vastgesteld en ondertekend door de predikant en de scriba A. Huizenga.

Op 15 oktober besluit deze kerkeraad een rechtsgeding aan te spannen tegen de synodalen voor het gebruik van het kerkgebouw. Maar reeds op 27 september had Reijenga mondeling medegedeeld dat rechtskundige hulp was ingeroepen van Mr. Vonckenberg uit Gorinchem. Dit verplichtte uiteraard de synodale kerkeraad zich ook van rechtskundige bijstand te voorzien; gekozen werd Mr. Grosheide uit Amsterdam; lid van een landelijke synodale commissie voor deze problematiek.

De leiding van de synodale kerkeraad kwam weer in handen van Jan de Jager en Cees van Vliet pakte het scribaat weer op; beiden waren ervaren ambtsdragers. Gijs de Rooij werd derde ouderling en naast diaken Gert van Woudenberg werden in diezelfde functie gekozen Garrelt Mello Jonker en Frans van Rooijen.

De gerechtelijke dagvaarding verscheen 27 februari 1945; de eisers waren de bezwaarden, de synodalen de gedaagden. Dat had dus vier maanden gevegd. Niet zo verwonderlijk, want deze zaak werd aangespannen en voorbereid gedurende de hongerwinter, die vooraf ging aan de bevrijding van een groot deel van ons land.

Hoe bizar dit was moge blijken uit enkele hieronder volgende korte aanduidingen; bewust zien we nu af van een volledige inkleuring. Iedereen kan dat met de vele voorhanden zijnde geschiedschrijvingen gemakkelijk zelf oproepen. Maar zij die de Tweede Wereldoorlog zelf meemaakten hebben de hulp van de geschiedschrijvers daarvoor niet nodig; voor hen is die episode om nooit meer te vergeten.

We volstaan dus met het noemen van: 17 september 1944, begin van de mislukte slag om Arnhem. 10 november 1944 en enkele maanden daarna; in de grote steden van de randstad worden niet minder dan ongeveer 120.000 mannen vanaf 17 jaar als dwangarbeiders weggevoerd naar Duitsland. De honger grijpt om zich heen, vooral weer in de grote steden; het voedselrantsoen bedraagt slechts 500 calorieën per dag, maar is zelden te krijgen. 25.000 mannen, vrouwen en kinderen komen van de honger om. Ook bij de boeren van Vleuten-De Meern stonden de hongerenden van daar en van elders dagelijks voor de deur.

En ondertussen bereidt gereformeerd Vleuten-De Meern zich voor op een gerechtelijke uitspraak over de toewijzing van de kerkgoederen. Hoe is het mogelijk en hoe verblind moeten de verantwoordelijken in de kerkeraad die het initiatief daartoe nam dan toch wel zijn geweest. Verbijstering is wat de toeschouwer daarvan overhoudt.

Het kan dan nauwelijks nog verbazing wekken dat we in het kerkeradsverslag synodaal van 7 mei 1945 aangetekend zien dat het voorstel van C. R. de Kogel om een dankstond voor de bevrijding te houden niet werd overgenomen. Maar in het vrijgemaakte kerkeradsverslag van 8 mei lezen we geen enkel woord over de bevrijding.....

Wel ging er een toenaderingspoging door de synodalen van start. Men wilde op 4 juli 1945 een bijeenkomst organiseren, onder leiding van ds. G. Laarman van Utrecht. Ook de bezwaarden werden hiervoor uitgenodigd. Ds. Reijenga deelde echter mede dat „nu zij sedert 10 maart 1945 in verband getreden waren met de zogenaamde vrijgemaakte kerken, zij er geen heil in zagen om zonder meer terug te keren in een „lekkende schuit“.

In de hervormde kerk van De Meern beleggen de vrijgemaakten op 20 juli een bijeenkomst met als spreker professor K.

Schilder. In de ogen van de vrijgemaakten valt de opkomst van synodaal gereformeerd tegen. Van enkelen die wij spraken hoorden we dat de bijeenkomst een onprettige sfeer had en dat de beantwoording van de vragen erg denigrerend was; ook t.o.v. verschillende synodale predikanten.

De kerkeraad van de synodalen stelt op 2 oktober 1945 een tweetal voor de vervulling van de vacante predikantsplaats. Het zijn ds. W. G. Bovendorp van Zevenhuizen en ds. Chr. H. Swen van Linschoten. Op 19 oktober wordt in een gemeentevergadering gekozen voor een beroep op dominee Bovendorp en dat beroep wordt onmiddellijk uitgebracht.

In een persoonlijk gesprek dat ik op 11 januari 1994 nog met de inmiddels een en negentigjarige dominee Bovendorp mocht hebben, vertelde hij mij o.m. dat de kerkeraad van Zevenhuizen tegen hem zei: „Zou u dat wel doen, het is een gescheurde gemeente?“. Het antwoord van Bovendorp luidde: „Misschien wel juist daarom!“

Hij herinnerde zich ook nog de grap dat de hoorcommissie van Vleuten-De Meern verwaald was en per abuis bij hem in de kerkdienst in Zevenhuizen terecht kwam. Maar dat was kennelijk goed bevallen.

Op 24 oktober 1945 volgde de uitspraak van de Arrondissements-rechtbank te Utrecht. De synodalen werden in het gelijk gesteld. De rechter wees alle kerkelijke goederen toe aan de synodalen, omdat de bezwaarden zich officieel hadden aangesloten bij de vrijgemaakte kerken en dus gebroken hadden met de synodalen.

Op de aanklacht van de bezwaarden dat de synode in strijd had gehandeld met Gods Woord (art. 31 K.O.) stelde de rechtbank dat dit niet het geval was en „leidt dit af uit het feit dat reeds tientallen jaren verschil van mening tussen de Gereformeerden over het problematicum bestaat, wat thans aanleiding heeft gegeven tot de scheuring“. De rechter achtte het geen bijzondere situatie. De uitspraak leidde ertoe dat de synodalen onder andere de pastorie konden opeisen voor hun nieuwe predikant. Deze, ds. W. G. Bovendorp uit Zevenhuizen (Z.H.) dus, nam het beroep op 6 november aan.

De bezwaarden lieten het bij deze uitspraak echter niet zitten en gingen in hoger beroep bij het Gerechtshof in Amsterdam. Onmiddellijk na het aannemen van het beroep door dominee Bovendorp wordt dominee Reijenga aangeschreven met het verzoek de pastorie te verlaten. Deze voelt daar echter niets voor, hangende het hoger beroep. Er zit voor de synodalen niets anders op dan voorlopig een andere woning voor de nieuwe predikant te zoeken.

Die wordt al spoedig gevonden en wel aan de Zandweg 82-83; daar kan een dubbel woonhuis, genaamd „La Finca”, gehuurd worden; Ds. Bovendorp gaat nr. 82 bewonen. Zijn intrede vindt plaats op 27 januari 1946 en op 29 januari draagt Jan de Jager het voorzitterschap van de kerkeraad weer aan de predikant over.

Behalve het komen van dominee Bovendorp, vertrekt in datzelfde jaar 1946, om precies te zijn op 25 september, dominee Reijenga van de vrijgemaakten. Na hier twee jaar de vrijmaking te hebben geleid gaat hij naar Dordrecht. De vrijgemaakte gemeente heeft het geluk heel snel een nieuwe predikant te vinden; beroepen is op 4 augustus na de middagdienst kandidaat A. Troost uit Amsterdam. En in dezelfde septembermaand dat Reijenga vertrekt doet Troost reeds zijn intrede.

Korte biografie:

Gerben Reijenga, geboren 26 juni 1907
Overleden te Dordrecht 3 juni 1965.
Gehuwd met Magdalena Toth; zij overleed in 1993.

In januari 1947 geeft het gerechtshof te Amsterdam de partijen de opdracht te trachten een regeling te treffen op fifty-fifty basis en het recht van beide partijen op het gebruik van het kerkgebouw.

De vrijgemaakten willen dat echter niet; in de kerkeraadnotulen van de synodalen troffen we een verslag aan van zo'n samenspreking. Een citaat van de door ds. Troost verwoorde opvatting van de vrijgemaakten: „We kunnen niet tot verdeling overgaan omdat de rechten van Christus niet gedeeld kunnen worden. Als de gemeente van art. 31 de kerk in eigendom verkrijgt zal de kerk aan de synodalen ten gebruike worden afgestaan, maar omgekeerd willen wij dat niet!”. De samenspreking heeft geen enkel gunstig resultaat opgeleverd.

Het duurde tot 17 april 1947 eer het Hof met een uitspraak kwam. Deze uitspraak leidde tot vernietiging van de uitspraak door de Arrondissements-rechtbank van 14 oktober 1945. De bezwaarden werden door het Hof in Amsterdam in het gelijk gesteld. De synodalen moesten hierop alle onroerende goederen terugleveren, evenals de archieven. Ook de kosten van het geding waren voor rekening van de synodalen.

De motivatie was aldus: de bezwaarden gingen niet direct over naar een andere kerk. De nieuwe kerkeraad van synodalen was dus niet rechtsgeldig; bovendien bleef de meerderheid der oude kerkeraad aan. Het Gerechtshof benadrukte het belang der „plaatselijk gemeente” en vond dat uittreding uit synodaal verband mogelijk was. De gereformeerden hebben ook niet kunnen aantonen dat een kerk zonder Verband niet kon voortbestaan.

De hele rechtelijke procedure kwam hard aan bij de synodalen. Dominee Bovendorp schreef, naar aanleiding hiervan, een artikel in „De Strijdende Kerk”, een voorlichtingsblad van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Over de bezwaarden schreef hij: „Deze groep, 'n minderheid uit de gemeente heeft ons nu een proces aangedaan. In eerste instantie wees de arrondissementsrechtbank te Utrecht de kerkelijke goederen toe aan de Geref. Kerk. Bij hooger beroep heeft het Hof van Amsterdam de uitspraak van Utrecht vernietigd en de onroerende goederen, de gelden en het archief toegewezen aan de Gereformeerde Kerk (ond. art. 31 K.O.) „Over de motivering van het vonnis schreef Bovendorp „Vast moet staan aldus het Hof dat appelante (de bezwaarden) de voortzetting is van de voor sept. 1944 in Vleuten-De Meern bestaande, in 1894 tot openbaring gekomen „Gereformeerde Kerk”.

Elke plaatselijke Geref. Kerk is een zelfstandige, complete kerk en kan zich dus losmaken van synodaal Verband, aldus het Hof”. Bovendorp was van mening dat het Hof niet de vraag heeft beantwoord of het geschil wel juist was om tot een scheuring te komen.

Concluderend mogen we in ieder geval stellen dat het proces over de kerkelijke goederen diepe wonden heeft geslagen. De twee partijen stonden als kemphanen tegenover elkaar. Een cassatieberoep werd door de Hoge Raad der Nederlanden op 23 januari 1948 verworpen.

Een maand later volgt de overdracht van de kerkelijke goederen, na een uitermate irritante uitgebreide briefwisseling over wat de vrijgemaakten aan gemaakte kosten meenden te kunnen claimen. Dat nemen we niet op.

Alhoewel daar twee handtekeningen onder staan, vertelde dominee Troost ons in een gesprek dat wij op 10 januari 1994 met hem hadden, zich nog goed te her-

inneren dat hij en dominee Bovendorp samen in de consistorie van de kerk waren bij de overhandiging van de sleutel (de goederen waren immers de kerk en de inboedel en dus aanwezig). Dit was een pijnlijke ontmoeting, aldus Troost. En al hadden de Vrijgemaakten het proces gewonnen, zij waren er niet blij mee. Het was nu de beurt van de synodalen om hun diensten te gaan houden in het Verenigingsgebouw....

Het mag een wonder heten; hereniging

We hebben gezien dat beide gereformeerde kerken een nieuwe predikant hebben gevonden. Bij de synodalen doet op 27 januari 1946 dominee Willem Gerrit Bovendorp intrede; bij de vrijgemaakten lost in september van datzelfde jaar dominee Andre Troost dominee Reijenga af.

We hebben ook gezien dat van synodale zijde herhaaldelijk is geprobeerd de gescheurde gemeenten weer samen te voegen. Dat gebeurde niet alleen in Vleuten-De Meern; er waren meer gemeenten die niet wilden berusten in een blijvende breuk.

Alle pogingen die de officiële landelijke en regionale organen ondernemen om tot hereniging te komen mislukken door de afwijzende houding van vrijgemaakte zijde. Een oproep daarna om te komen tot een particuliere samenspreking vindt wel gehoor.

Initiatiefnemers zijn drie synodaal-gereformeerde predikanten, J. W. Bonda en A. la Fleur, beiden uit Oegstgeest en G. Torenvliet van Leiden.; de vierde trekker is de vrijgemaakte legerpredikant B.A. Bos.

Zij versturen op 14 september 1948 een uitnodiging aan „een vijftigtal broeders, (predikanten en overige ambtsdragers) geestelijk gelijkelijk verdeeld over de beide kerkgroepen, om in een driedaagse conferentie met elkaar gelovig te spreken”. Onder degenen die de conferentie, die van 4 tot 6 oktober te Oosterbeek wordt gehouden, bevinden zich vijf vrijgemaakte en zes synodale predikanten. Aan het slot van de conferentie wordt een communiqué vastgesteld, waarin de noodzaak van hereniging wordt bepleit. De verklaring wordt ondertekend door 38 conferentiegangers.

Van 3 tot 5 januari 1949 volgt conferentie Oosterbeek II. Onder zeven nieuwe deelnemers treffen we nu ook aan ds. A. Troost; hij is uitgenodigd als vervanger van een verhinderde predikant, maar ook omdat hij redactioneel medewerker is van het vrijgemaakte blad „De Roeper” (een getuige voor de ere Gods, in kerk, maatschappij en staat), waarvan B. A. Bos hoofdredakteur is.

De verhouding vrijgemaakt: synodaal is nu 20: 23. Deze vervolgonferentie mondt uit

in een indrukwekkende verklaring van schulderkenning en hoop op hereniging; uiteindelijk voorzien van 27 handtekeningen. Deze druk om tot hereniging te komen moet toch tot enig resultaat leiden zou je zeggen; maar is dat ook zo?

De synode van Den Haag (1949) beraadt zich uitgebreid over de vele verzoeken tot hereniging, waaronder verzoeken van liefst acht particuliere synoden. Het voert te ver om hierop uitvoerig in te gaan; we volstaan met de vermelding dat de kerkelijke vergaderingen worden opgewekt om het nodige te doen tot herstel. Dat zal echter beperkt blijven tot plaatselijke gehele of gedeeltelijke herenigingen. In dit verband kunnen genoemd worden Vlaardingen, Winterswijk, Zwolle, Bergentheim, Deventer, Wincschoten, Zuidlaren en Roodeschool. In totaal keren een tiental predikanten en rond 2500 kerkleden terug.

Maar nu terug naar ons eigen erf. Bij de deelnemers en ondertekenaars van Oosterbeek troffen we dus ook dominee Troost aan. Dat is natuurlijk een grote verrassing, want het betekent niets minder dan dat de vrijgemaakte voorganger van Vleuten-De Meern een weg naar herstel zoekt. Dit feit is voor ons aanleiding geweest met hem te gaan spreken bij hem thuis in Amsterdam, om die beleving zo helder mogelijk te krijgen. Zoals hiervoor al vermeld vond dit gesprek plaats op 10 januari 1994.

Al heel spoedig na de vrijmaking, aldus Troost, groeide bij mij de twijfel over de juistheid van mijn stap om daarin mee te gaan. Die twijfel was er niet over het dogmatische en kerkrechtelijke van de vrijmaking; dat was en is voor mij volstrekt terecht geweest. Maar ik ben hevig teleurgesteld geworden over de uiterst radicale wijze waarop de Vrijgemaakte Gereformeerden zich ontwikkelden tot een kerkistische groep, omwille van wat we toen al noemden „de zaaksgerechtigheid”. Een zo generale vrijmaking was absoluut niet nodig geweest. Tot zover Troost.

Het is aannemelijk dat al vroeg in 1948 gesprekken hebben plaatsgevonden tussen de beide predikanten om een oplossing te zoeken. In het receptiealbum van het huwelijk van het echtpaar Troost, 12 april 1947, treffen we ook de handtekeningen aan van dominee en mevrouw Bovendorp. Omstreeks de datum van overdracht der kerkelijke goederen, hiervoor vermeld en gedateerd 23 februari 1948, bracht het echtpaar Bovendorp een kraambezoek bij het echtpaar Troost, die hun eerste kind op 31 januari geboren waren worden. Nog kunnen de heer en mevrouw Troost zich herinneren dit bezoek toen bijzonder gewaardeerd te hebben.

Kennelijk ontwikkelden er zich omstreeks die tijd geleidelijk aan persoonlijke contacten tussen de twee predikanten. Beiden vonden dat er sprake was van een eenzijdige benadering door de respectievelijke synoden. De formele standpunten hadden geen reden voor geestelijke breuk mogen zijn, aldus hun gemeenschappelijke opvatting. En zo zien we hen vandaar uit samen naar een oplossing zoeken.

En dat lukt, want al op 11 februari 1949, dus een maand na Oosterbeek II, vindt er een samenspreking plaats van de beide kerkeraden, met als basis de verklaring van Oosterbeek. In de verslaglegging

van die samenspreking wordt aangetekend dat er een goede sfeer was. Deze samenspreking wordt gevolgd door een briefwisseling tussen beide kerkeraden, waarin de verschillen van opvatting verder worden uitgewerkt en toegelicht. Dit neemt logischerwijs geruime tijd in beslag.

Op 20 oktober 1949 vindt er weer een ontmoeting van beide kerkeraden plaats. Het is nu zover dat wordt gekonkludeerd: „dat het conflict ter plaatse in broederlijke zin beëindigd zou kunnen worden, indien het uitsluitend een plaatselijke kwestie gold”.

Het krantenbericht waarmee dit in de openbaarheid werd gebracht drukken we hier af.

De samenspreking op 20 Oct. 1950. Voor de mogelijkheid en het verloop van deze samenspreking mogen wij onze God dankbaar zijn.

Uitgangspunt was, dit keer het kerkeradsbesluit van 4 Sept. '44, dat aldus eindigt: „De Kerkeraad..... spreekt uit, dat zij de uitspraken der huidige Syn. en van de vorige, kerkrechtelijk en dogmatische, betreffende Prof. Dr. K. Schilder en Prof. Dr. S. Greijndanus en de veronderstelde wedergeboorte niet voor haar rekening kan nemen en dienaangaande elke verantwoordelijkheid van zich schuift

...en vermaant de kerken om zich geen juk op te laten leggen, dan alleen het juk van Christus en roept de Synode ernstig op zich te bekeren van haar eigenwillige weg en weer terug te keren tot de gehoorzaamheid aan Christus en Zijn Woord

...en besluit hiervan kennis te geven aan de kerken en aan de Synode”.

De beide broeders, die tegenstemden, zagen in dit besluit de kerkelijke scheuring in feite voltrokken.

Onze kerkeraad kan ook thans nog dit besluit moeilijk lezen, als een besluit om een bezwaarschrift in te dienen.

Van de zijde der vrijgemaakte broeders is opgemerkt, dat de bedoeling niet anders is geweest dan een eerste stap te zetten op de normale kerkelijke weg die open staat voor een kerk die bezwaaren heeft tegen een besluit van een Generale Synode.

Ofschoon het moeielijk zal zijn, op dit punt tot eenheid van gedachten te komen, kon het aanhoren van elkanders bedoelingen toch leiden tot beter begrip, waardoor wederzijds aangenomen kon worden, dat de broeders aan beide zijden hadden gehandeld overeenkomstig de roeping zoals zij die zagen.

In de tweede plaats werd de bespreking voortgezet over de handelingen tusschen 4 en 10 Sept. '44, inzonderheid door de minderheid van de kerkeraad.

Door onze kerkeraad, die reeds samengesproken had met de broeders die op 4-9-44 tegenstemden, werd de volgende verklaring afgelegd:

„Wat de gang van zaken tusschen 4 en 10 Sept. '44 betreft, heeft de kerkeraad het volgende geconstateerd:

1e. dat het juist gezien is van de brs. J. de Jager en G. de Rooij, dat zij zich niet konden neerleggen bij het door de meerderheid van de kerkeraad genomen besluit.

2e. dat zij terecht naar middelen hebben gezocht om de Gerf. Kerk ter plaatse te bewaren voor verbreking van het kerkverband.

3e. dat zij zich terecht gingen beschouwen als voortzettende de raad der Ger. Kerk, levende in het verband der Ger. Kerken in Nederland.

4e. dat het juist geweest ware, indien zij — voor tot handelingen over te gaan — daarover gesproken hadden met de Reijenga en de andere kerkerad-leden.

5e. dat het hun roeping geweest was, tezamen met genabuude kerk of kerkvisitatoeren, om de Reijenga en de andere kerkerad-leden van hun ingeslagen weg terug te roepen, vóórdat op de gemeentevergadering van 9 Sept. '44 de overgebleven minderheid van de kerkeraad werd aangevuld tot een volledige raad.

Over één en ander is op zulk een wijze gediscussieerd, dat daarbij kwam vast te staan, dat het conflict ter plaatse in broederlijke zin beëindigd zou kunnen worden, indien het uitsluitend een plaatselijke kwestie gold.

Waar achter het plaatselijk conflict het gebeuren in de jaren 1941 tot '44 ligt, hopen wij de daarover vroeger aangevangen bespreking voort te zetten.

Onze hulp is van de Here die, gelijk wij belijden (D.L. II. 9.) te Zijner tijd Zijn Kerk tot één zal vergaderen!

DE KERKERAAD

De vrijgemaakte kerkeraad heeft naar aanleiding van deze ontwikkelingen op 9 november 1950 de classicale kerkvisitatoeren op bezoek gehad, om te spreken over die op handen zijnde hereniging. De classis heeft het verzoek van de kerkeraad niet gehonoreerd. De ontwikkelingen blijven nu niet langer binnenskamers. Loenen aan de Vecht schrijft op 24 december dat zij de met ds. Troost voor 16 juli 1951 te Abcoude en Nigtevecht afgesproken kerkdiensten niet door wil laten gaan. Hetzelfde gebeurde door Mijdrecht die de toezegging voor een predikbeurt op 11 maart 1951 annuleerde.

In diezelfde tijd brengt Reijenga bij herhaling huisbezoeken in Vleuten-De Meern, om vrijgemaakte gemeenteleden van terugkeer af te houden. Het wordt zomer 1951; de vrijgemaakte kerkeraad geeft op 2 juli de gemeente inzage in de eindbriefwisseling met de synodale kerkeraad en schrijft voor 11 juli een gemeentevergadering uit om de samensprekingen van de beide kerkeraden aan de gemeente toe te lichten. We hebben van deze bijeenkomst geen verslag, maar wel de verheugende tijding van de beide kerkeraden aan de respectievelijke gemeenten op 12 juli; resulterende in een acte van hereniging.

Hieronder het bericht in het dagblad Trouw van 14 juli 1951 waaruit de melding van de hereniging aan de classis wordt bericht.

De kerkelijke hereniging te Vleuten en De Meern

In de vergadering van de classis Utrecht van de Gereformeerde Kerken, die gisteren gehouden werd, heeft de kerk van Vleuten en De Meern, bij monde van ds. W. G. Bovendorp, mededeling gedaan van de hereniging van de Gereformeerde Kerk ter plaatse met de Gereformeerde Kerk (onderh. art. 3. O.) Aan deze hereniging zijn langdurige, diepgaande correspondenties en besprekingen voorafgegaan in broederlijke geest, waarbij alle aandacht geconcentreerd werd op de kern van het kerkelijk conflict. Het resultaat daarvan was dat door beide kerkeraden met erkenning van wederzijds gemaakte fouten, overeenstemming werd bereikt, waarna de hereniging op 12 Juli tot stand kwam.

Op de classisvergadering te Utrecht, die ook werd bijgewoond door de predikanten P. N. Kruijswijk en J. van Harkzen als deputaten der laatstgehouden Generale Synode voor advies en samenspreking werd met blijdschap kennis genomen van de gang van zaken te Vleuten en De Meern. Nadat de preses, ds. K. Hart, een kort woord had gesproken, gaf de classis uiting aan haar dankbaarheid met het zingen van Psalm 133 vers 1 en 3. Besloten werd aan alle Gereformeerde Kerken in Nederland mededeling te doen van het feit, dat ds. A. Troost, tot voor kort predikant der Vrijgemaakte Gerf. Kerk van Nederland vanaf leden de volle rechten van dienaar des Woords in de Gereformeerde Kerken bezit in mildden beroepbaar is.

De classisvergadering bracht aan het einde haar ontmedide dank aan de Koning der kerk die deze dingen zo heeft zeleid, dat de hoop is versterkt, dat in de toekomst de zaak der hereniging verdere voortgang zal mogen hebben.

A C T E V A N H E R E N I G I N G

De beide Gereformeerde Kerken te Vleuten-De Meern, die sinds de droeve scheuring van September 1944 gescheiden van elkander leefden, tot smaad van de Naam van Christus in deze wereld, hebben in gehoorzaamheid aan het Apostolische Woord (o.a. Philippensen 2:2-5,7) enige jaren geleden opnieuw contact met elkander gezocht door hun kerkeraden.

Bij verscheiden samensprekingen en in uitvoerige correspondentie werden wederzijds verschillende tekortkomingen erkend, terwijl blijvende verschillen werden erkend als van te geringe betekenis om gescheiden te blijven leven.

Thans, Donderdag 12 Juli 1951, is het zoover, dat wij - dank zij Gods schuldvergevende en vernieuwende ontferming - ons geroepen en bereid weten opnieuw eendrachtig de Here te dienen.

Daarom besluiten wij heden, met wederzijdse erkenning der ambtsdragers, ons te herenigen tot één plaatselijke Gereformeerde Kerk te Vleuten-De Meern, die begeert te leven in onderwerping aan Gods Woord, in gebondenheid aan de Drie Formulieren van Enigheid en de Kerkenordening, en in het verband van "De Gereformeerde Kerken in Nederland".

Overeenkomstig de bede van onze Heiland in Johannes 17:11,20-23, wekken de kerkeraden thans alle leden van de beide gemeenten op, om in gehoorzaamheid aan de wil van onze God en Zeligmaker, elkander met de beiderszijdse ambtsdragers, wederom te ontvangen als broeders en zusters in de Here. Voorts wekken de beide kerkeraden alle leden der beide gemeenten op, al wat zondig was in de kerkelijke strijd rondom 1942-1944 aan de Here te belijden, elkander te vergeven en voortaan in liefde en enigheid met elkander te leven (Spruken 17:9; Efese 4:1-6,15; 1 Corinthe 13:13; 1 Timotheus 1:4-5; 1 Petrus 4:8 en vele andere plaatsen).

Met dankzegging bidden wij dat de Here der Kerk, Jezus Christus, in genade op ons neer zie en het hernieuwde samenleven van broeders en zusters kroone met Zijn zegen.

De Kerkeraad:

<i>W.G. Bormant</i> , Ds. W.G. Bovendorp.	<i>Atroot</i> , Ds. A. Troost.
<i>C. van Vliet</i> , C. van Vliet.	<i>A. den Bok</i> , A. den Bok.
<i>G. de Rooij Jr.</i> , G. de Rooij Jr.	<i>R.C.v.d. Kwast</i> , R.C.v.d. Kwast.
<i>F. van Rooyen</i> , F. van Rooyen.	<i>R. Rijkse</i> , R. Rijkse.
<i>J. Biegers</i> , J. Biegers.	
<i>G. H. Jonker</i> , G. H. Jonker.	
<i>H. van Belm</i> , H. van Belm.	
<i>B. van Woudenberg</i> , B. van Woudenberg.	

Er zouden meer persberichten kunnen worden afgedrukt, zoals b.v. een uitgebreid artikel in de vrijgemaakte kerkbode van Noord-Holland van zaterdag 18 augustus 1951, die kopte met: „Vleuten- de Meern heeft zich op genade of ongenade overgegeven”. Maar dat zullen we niet doen; overdaad schaadt. Wel passend is dat we hier de drie kerkeradsleden noemen die de hereniging niet konden meemaken: Jan de Wit, Abel Huizenga en Jan Gerrit Boschaart; zij konden zich niet op democratische wijze neerleggen bij de meerderheid van de kerkeraad. Maar dat konden in 1944 Jan de Jager en Gijs de Rooij ook niet. Een kerkeraad is dus niet altijd een bestuursorgaan dat volgens de democratische regels werkt.

Maar niet alleen zij; het zou te mooi zijn om waar te zijn als allen weer zouden zijn verenigd. In een brief van de overgebleven vrijgemaakte kerkeraad van 20 september 1951 aan de vrijgemaakte classis wordt melding gemaakt van het vertrek van ds. Troost, drie ambtsdragers en 60% van de leden.

Aan de burgerlijke gemeente wordt 19 december 1951 geschreven dat de Gereformeerde Kerk (onderh. art. 31 K.O) nog tien gezinnen telt. De synodale Gereformeerde Kerk telt nu weer 291 leden.

Maar nu komt er nog een probleem; gelet op de overgrote meerderheid van vrijgemaakte kerkerads- en gemeenteleden die herenigden met de synodalen, komen nu de kerkelijke goederen weer toe aan de synodale Gereformeerde Kerk en mag deze gemeente zich weer de rechtmatige opvolging weten van de in 1894 gestichte gemeente, ook al heeft daar nu geen gerechtelijk proces toe geleid.

We zullen hierna zien dat er inmiddels in De Meern aan de Woerdlaan een nieuw kerkgebouw komt voor de synodale gereformeerden. Zij hebben geen behoefte aan twee kerken en bieden daarom de vrijgemaakten aan om de kerk op Alendorp over te nemen.

Alhoewel de vrijgemaakten dat wel willen ontstaat er een bijna niet geloof-

waardige afdingpartij over de waarde van het gebouw. Maar behalve dit onderwerp ontstaat er tevens een schier eindeloze touwtrekkerij om het eigendomsrecht van het kerkelijk archief van Alendorp.

We hebben eigenlijk weinig zin om deze zaak uitputtend te beschrijven omdat we dat nogal genant vinden. Het komt er in het kort op neer dat de kerk en inventaris door de synodalen worden aangeboden voor f 5.500,- en uiteindelijk worden overgedragen voor f 2.107,66. Van de kerkelijke- en diakonale gelden behouden de vrijgemaakten 40%.

Over het archief wordt geen overeenstemming bereikt; de vrijgemaakten weigeren de overdracht omdat „het ons niet is geoorloofd het archief af te geven vanwege onze ambtelijke roeping” en meer van dergelijke argumentatie. Na veel heen en weer gepraat en geschrijf berusten de synodale gereformeerden en leggen het moede hoofd in de schoot. Bij de notariële overdracht wensen zij echter wel vast te leggen dat over het archief geen overeenstemming kon worden bereikt. Dit is niet naar de zin van de vrijgemaakten, maar is er toch in blijven staan.

Aan een uitermate bewogen periode van circa acht jaar komt hiermee een einde, immers de gehele vrijmaking en hereniging begon in februari 1944 met de eerste bezwaarbrieven van C. R. de Kogel en c.s. en eindigt nu in februari 1952 bij notaris Brouwer te Utrecht. De classis Utrecht stelt dominee Troost beroepbaar en nog voor het einde van het jaar, op 15 december 1951 doet hij intrede in de Gereformeerde Kerk van het Friese Beetgum.

Tenslotte geven we hieronder dan nog een korte biografie van dominee Troost en een foto van hem uit de tijd dat hij in Vleuten-De Meern stond.

Andree Troost,
geboren 24 oktober
1916 te Zaltbommel.
Gehuwd 12 april
1947 te Vleuten,
met Elisabeth Maria
Zeegers.

Standplaatsen:
Vleuten-De Meern; vrijgemaakt, september 1946
Vleuten-De Meern; synodaal, 12 juli 1951
Beetgum, 15 december 1951
Kootwijk, 1955
Rotterdam, 1958

In deze laatste gemeente werd hij parttime studentepredikant en parttime godsdienstleraar aan een middelbare meisjesschool.

(slot volgt)